Ч. 16 (10.984). Львів, неділя 23. січня 1927. Poczłowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В одному фронті.

Львів, 22. січня 1927.

Т. Голувко, чоловий представник й ідеольоґ польської соціялістичної партії та „спеціяліст" до справ „слявянських національних меншостей" взагалі, а українського питання зокрема, — після своїх спізнених вияснень щодо плутанини в справі українського університету, — в розмові з нашим варшавським кореспондентом проклямував деякі „правди", на які хочемо звернути увагу. Т. Голувко стверджує, що Українське Нац.-Демокр. Обєднання стоїть de facto на становищі ірреденти, відірвання (sic!) українських земель від Польщі і тому не має права ставити ніяких вимог до Польщі, бо ППС, змагаючи до відірвання Конґресівки від Росії, не ставила ніяких вимог до тієї держави.

Зобовязання Польщі міжнародного характеру у відношенні до Сх. Галичини, оперті на внутрішніх законах Польщі, українців нічого не обходять, бо вони не признали постанови Ради Амбасадорів, а крім того згадані закони принято проти волі українців. У своїй крайній великодушности Т. Голувко не заперечує українському громадянству вести самостійницьку політику і змагати до відірвання українських земель, одначе польський уряд має право витягати відповідні консеквенції.

Щож торкається справи українського університету, то розвязка цього питання ускладнюється тим, що в українському громадянстві не має нікого, з ким можна би про цю справу говорити. Обєднання, найповажніша і найвпливовіша українська партія, з огляду на своє неґативне становище до Польщі виключує можливість розмов з польської сторони. Тому справа українського університету не є в теперішньому моменті актуальною, бо як справа політична терпить на відсутність контраґентської бази. Зможе вона виплисти аж в будучому соймі, коли — і тут наступило нагле урвання льоґічної мережки п. Голувка, якого хочемо виручити, — отже коли будуча парляментарна українська репрезентація, з участю східно-галицьких представників, закине ірредентистичне становище і признає постанову Ради Амбасадорів.

„Політичности" університетської справи і „політичности" взагалі (в розумінні п. Голувка) не виповнює теперішня Українська Парл. Репрезентація, яку з одного боку признало своєю заступницею українське громадянство Галичини, а з другого той мандат признає їй польська конституція (постановляючи, що посол не репрезентує населення свого округа, тільки нарід), бо університетська справа є справою Галичини, де справжню силу представляють інші чинники. Сам Голувко є противником переговорів як з теперішньою Українською Парл. Репрезентацією, так і з „партіями", твореними польськими адміністраційними чинниками якраз з огляду на згадану справжню силу в краю.

Вкінці п. Голувко у своїх висновках вертає до заложення, зазначуючи, що Сх. Галичина повинна належати до Польщі. Право самоозначення неґує вислід польсько-української війни. Таким чином п. Голувко ще раз піддержує свою „геніяльну" тезу про те, що ціною українського університету повинно бути признання українцями правности, слушности і доцільности постанови Ради Амбасадорів. Одночасно п. Голувко ставить аксіомне твердження, що меч і фізична сила, а радше збройне насильство вирішує такі непоборні ніякою силою і безсмертні принципи, як право самоозначення народів. Такі погляди є дуже характеристичні для польського соціяліста; вони ясно і без зайвих фразеольоґічних декорацій опреділюють і розцінюють ідейну і моральну вартість польського соціялізму.

До цих брутальних, обдертих із пепесівської фразеольоґії поглядів вповні приєднується „Слово Польске", дійсний виразник всемогучої народової демократії і безконкуренційний духовий і фізичний диктатор в українській справі. Зголошуючи свій акцес до голувківського імперіялізму, „Слово Польске" висуває й деякі сумніви, а саме стверджує, 1) що українці під Польщею („Слово Польске" заступає український нарід терміном „український рух") не можуть ніколи de facto зійти зі становища ірреденти і відірвання „полудневосхідних воєвідств" від Польщі, 2) що признання якоюнебудь українською партією приналежности Сх. Галичини до Польщі не може бути щирим і засадничим, тільки позірним, нещирим і тактичним, подиктованим політичним опортунізмом, що — очевидно — не міняє ситуації та 3) що українська „партія", яка заняла би опортуністичне, державно-польське становище, мусить бути залежною від польських адміністраційних чинників.

Треба признати, що польські народові демократи, в хвилях умового просвітління, вірно схоплюють суть справи, що вони розуміють і відчувають духа часу, сутність національних змагань, знаючи, що ніякі опортуністичні прийоми не можуть зіпхнути народу з прямого шляху його розвиткового процесу. Але знаючи і розуміючи це, вони — по лінії „евангелії" опрусаченого „новітнього Поляка" збросю з арсеналу „des Ausrottens" хотіли би спинити, а опісля знищити те, що є вічне і незнищиме.

До „пояснень" львівського канібалістичного органу ми додалиб ще одно: Колиб усі українські партії без винятку вступили на шлях політичного опортунізму, колиб вони без застережень признали всі пригожі для поляків акти, ухвали, постанови: колиб вони згодилися на всі формальні вимоги польської сторони; колиб навіть заперечили істнування української нації, то все це було би без найменшого значіння, бо противилося би природі і стихійности новітніх національних рухів. Залізна льоґіка фактів та впертість і напруженість національних почувань зводить до абсурду практичність голувківських чи пепесівських вимог з одного боку, а з другого не менше „залізна" льоґіка „постулятів" п. Голувка в свойому розвитковому процесі ставить до українців кінцеву вимогу: національної смерти — зрештою згідно з тенденціями польської канібалістичної народової демократії.

Ріжними дорогами і ріжними засобами ліві і праві канібали доходять до одного фронту в українській квестії, на що ми віддавна вказували, не роблячи між ними ніяких істотних ріжниць.

Одні і другі польські єдинофронтовці, — одні менше, а другі більше брутально — ставлять нам делікатну вимогу, щоб ми, як нація, наложили на себе руки. Ясно, що тільки нарід деґенерат позбавляє себе життя, а не молодий, свіжий і здоровий національний колектив, що рветься до життя, що хоче жити повним життям і ним — скорше чи пізніше — жити буде.

„Рідна Школа" — всенародня установа.

II.

Завдання „Рідної Школи" перед війною і тепер. — Основні постанови анкети всіх краєвих орґанізацій з 3. червня 1920 р. в справах приватного шкільництва. — Необхідність одноцільного фронту й одного верховного проводу в справах дошкільного і шкільного виховання.

Післявоєнні відносини, серед яких опинилися західно-українські землі, поставили „Рідну Школу" перед новими завданнями. Коли за Австрії Українське Педаґоґічне Товариство мало на меті доповняти недостачі українського державного шкільництва, то під Польщею мусить „Рідна Школа" на руїнах українського державного шкільництва розбудувати своє рідне приватне шкільництво всіх типів і взагалі взяти в свої руки справу цілого дошкільного і шкільного виховання шляхом приватної ініціятиви.

Рішенням краєвої анкети всіх краєвих культурних, економічних і політичних українських орґанізацій у Львові з дня 3. червня 1920 р. признано однодушно „Рідну Школу" найвищою українською шкільною маґістратурою. Найважніші постанови цеї анкети в цій справі отсі: 1 Українське громадянство західних областей признає „Рідну Школу" своєю верховною Установою.[1] 2) Всі українські приватні школи, без огляду на власників, безумовно підчинені тій нашій верховній народній шкільній установі в основних справах педаґоґіки, шкільної політики й адміністрації. 3) Ніодна приватна школа не може бути заснована й отворена без відома „Рідної Школи". 4) Для ведення справ українського приватного шкільництва утворить „Рідна Школа" у себе окремий секретаріят, який матиме три секції: а) секцію народньої школи й учительських семинарій, б) секцію середньої школи і в) секцію фахових шкіл.[2] 5) Всі приватні школи приходять зі шкільним роком 1920—21 під заряд „Рідної Школи".

Якщо українське громадянство було би всецілo виконало ці короткі, але дуже ясні й доцільні основні постанови анкети краєвих орґанізацій, то нині малиб ми щонайменше в десятеро більше наших приватних шкіл і дошкільних заведень, всі ті школи булиб як слід вивінувані й матеріяльно забезпечені, чистота внутрішнього і зовнішнього їхнього українського характеру була би вповні задержана, а також булиб поставлені основи під необхідне промислове шкільництво.

На жаль, ми й досі не зуміли створити одноцільного фронту в справах шкільних, підчинившися верховному проводові „Рідної Школи", що є конечним з огляду на одностайний протиукраїнський фронт. У нас і донині на области приватного шкільництва й дошкільного виховання цілковита розбіжність, коли не анархія. Тими справами нескоординовано й безплянове і донині займаються всілякі більше або менше компетентні установи, кожна діляючи на власну руку, часом відступаючи в деяких справах від національних принципів, а з другого боку в одних місцевостях вони перехрещуються взаїмно у своїх змаганнях, коли міжтим на інших територіях дається відчувати цілковита недостача українських приватних шкіл та дошкільних виховних заведень.

Тим шкідливим аномаліям на полі дошкільного і шкільного виховання має на меті зарадити резолюція останнього загального зїзду „Рідної Школи" з дня 24 грудня 1926 р., яка звучить: „Загальний Зїзд „Рідної Школи" постановляє: Головна Управа Рідної Школи візве власників усіх досі істнуючих приватних українських шкіл на території Польщі негайно підчинити їх школи під провід Головної Управи Рідної Школи як найвищої української шкільної маґістратури".

Тільки після створення одноцільного шкільного фронту під верховним проводом „Рідної Школи" можна буде приступити до плянової розбудови українського приватного шкільництва взагалі, а з окрема зреалізувати ухвали останнього загального зїзду „Рідної Школи" (на пропозицію представниці жіночих орґанізацій) у справах виховання, а саме: „Головна Управа Рідної Школи має приступити негайно до поширення сітки діточих садків і захоронок. Для підготовки фахових сил до ведення діточих садків, захоронок, як також курсів для неграмотних утворить Головна Управа відповідні курси при істнуючих вже вчительських семинаріях „Рідної Школи". Головна Управа Рідної Школи зверне увагу на національне і громадянське виховання молоді обох полів у середніх школах з метою підготовлення їх абсольвентів до практичного життя і до ведення культурно-освітньої праці у всякого рода культурних, освітніх та економічних українських установах і на доцільне фізичне виховання".

Щойно після переведення повної консолідації в шкільних справах можна буде перевести й перестрій цілого українського приватного шкільництва всіх типів з узглядненням сьогочасних потреб нації по думці постанов, витичених останнім загальним зїздом „Рідної Школи", а зокрема зреалізувати резолюцію тогож зїзду щодо фахового шкільництва на українських землях під Польщею.***)

Так як тепер справи стоять, то у нас немислиме ані ведення одноцільної шкільної політики, ані переведення необхідної реорґанізації українського приватного шкільництва, ані плянова його розбудова на всіх ділянках нашого запотребування, бо під тим оглядом панує у нас справдішнє „столпотвореніє". Доходить до того, що деякі виховні (шкільні, а передовсім дошкільні) заведення фіґурують од

---

[1] В оригіналі замість „Рідна Школа" уживається всюди ще стара назва: „Українське Педаґоґічне Товариство", а замість слова: „установою" є слово: „владою".

[2] Згідно з тим потворено відповідні інспекторати і шкільні комісії

***) Дискусію на тему перестрою українського приватного шкільництва розпочав д-р Іван Пелигорський статтею п. з. „Життя і школа" („Діло", чч. 12. і 13. п. р.). Булоб бажаним, щоби в ній взяла участь і ширша громада. — Ред

чочасно у звідомленнях „Рідної Школи" і ще одної або й більше установ. Вистане, коли члени якогось товариства дадуть почин до заснування такого виховного чи практичного заведення, яке опісля зводить в життя, дає й удержує учительський персонал „Рідної Школи" — щоби дотичне тов-о уважало це заведення вже своїм власним. Очевидно — з того виникають нерідко спори в области компетенції і п. п. небажан. зайві і в наслідках шкідливі консеквенції. Ще більше ускладнюється справа, коли якась установа чимнебудь причиняється до удержання такого виховного заведення (напр. дає приміщення або займається доживлюванням і т. п.), в якому „Рідна Школа власними засобами удержує учительський персонал і веде педагогічний нагляд. А чимало є таких виховних заведень, що досі взагалі не підчинилися під провід „Рідної Школи"...

Такий стан не сміє тревати дальше. В інтересі цілої української нації є, щоби всі наші приватні шкільні заведення, курси і т. п. підчинилися „Рідній Школі", а з окрема і всі дошкільні заведення діточі садки, захоронки і т. п.) як необхідна природна підбудова шкільних заведень. Все те становить цілість — і в цих справах мусить конче бути один провід.

Поляки розпоряджають величезним державним шкільним апаратом, а всеж таки вдержують по усіх своїх „кресах" сотки приватних шкіл для успішної польонізації непольських народів. Усі їх шкільні товариства зєдинені в один спільний виконавчий виділ. Таким чином його доходи в мин. році осягнули поважну квоту, бо 3,460.279 зол., а розходи 3,373.136 зол.

Приватне шкільництво є тепер у нас усім. Тому й нема сумніву, що резолюція останнього Загального Зїзду „Рідної Школи" в справі підчинення цілого дошкільного і шкільного виховання „Рідній Школі" буде вповні переведена по думці 2. і 3. точки одноцушних постанов всіх українських краєвих організацій з 3. червня 1920 р., бодай в семи роковини їх ухвалення. Зрештою найвищий вже час на переведення тих постанов у діло.

Іван Герасимович.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Цілинні степи України.

Голос в їх обороні.

Відомі з історії та історичних переказів, пісень і дум величні українські степи нині вже не існують. Денеде остали ще по них невеличкі рештки, а у великій масі давні степи розорані. При нинішніх обставинах і тим невеличким останкам цілинних українських степів загрожує небезпека, бо вже в 1927 р. мають вони піти під плуг. В звязку з наміченою ліквідацією останків степу появилася на сторінках харківських „Вістей" (з 11. І. 1926) обширна стаття агронома С. М. Лавренка, в якій він боронить тих решток українського степу перед загладою.

Своє становище мотивує Лавренко між іншим тим, що ростинність цілинних степів має особливий інтерес, як матеріял для районування степової частини України, а також тим, що ростинність степової цілини є одним з найголовніших елементів для творення ґрунту, бо сама вона залишає в ґрунті перегній. Агрономія пошукує всяких способів поліпшування ґрунтів. І саме тому, щоби ґрунт зробити кращим для управи, треба знати всі його прикмети, його історію та шойно на основі цього намітити засоби його поліпшування. Коли не стане ні кусочка степової цілинної землі з її ростиною то не буде змоги слідкувати за історією ґрунту, не буде даних на те, які складники найкраще надаються для його поліпшення. Ось і ті мотиви, що заставили Лавренка боронити решток цілинного степу від заглади.

З уваги на те, що український степ займав величезний простір і мав кілька полос, що відріжнялися від себе ростнею, а тепер відріжняються плодовитістю, пропонує Лавренко зберегти для досвідів і зразку відповідну скількість цілинного степу в усіх тих полосах, тимбільше, що рештки його ще є.

Найменше остало їх у північній т. зв. лісостеповій частині України. На Правобережу їх таки зовсім нема. Зате на Лівобережу є ще в полосі лісостану два останки колишнього цілинного ґрунту. Находяться вони в Лубенській окрузі (землі б. Дубровського кінного заводу) і в Сумській окрузі (землі бувшого Михайлівського заводу). Обі ті рештки обіймають кругло 1000 десятин цілинного лісостепу. В 1927 р. малиб вони перейти на власність селян під рільну господарку.

В степовій частині України збереглося дещо цілини і на правобережу. Є вона в північній частині Криворіжчини і в Першотравенській та Зіновіївській округах. Ці цілини належать до полоси т. зв. звичайного чорнозему. В полосі т. зв. південного чорнозему є ще дещо степової цілини в Херсонській, Миколаївській та Одеській округах, а крім того в південній частині Криворіжської округи. Всіх тих цілин нараховують на кілька тисяч десятин.

На Лівобережу в степовій його частині є таких цілин ще більше. В Полтавській окрузі є т. зв. Розумовський степ, Струківський степ і степ Гашовецького. Крім того є ще поменші. Всі ті цілини малиб теж у найближчому часі роз рати. Найбільші цілини збереглися на сході колишньої харківської губернії головно на землях давніх т. зв. кінних заводів. До таких належать Кирянова цілина в Купянській окрузі (500 десятин) та б. кінно-заводські цілини в Старобільській окрузі, а то: Деркульська, Ново-Олександрівська, Стрілецька та Шмарівська. Всі вони обіймають простір 20 тисяч десятин.

Крім того в осередку Донецької кітловини, біля стації Провалля збереглася більша степова цілина б. провальського кінного заводу. Всі ті цілини лежать у полосі т. зв. грубого, звичайного чорнозему. Недалеко на південь від тої полоси збереглася в Маріупільській окрузі Хомутівська цілина (1000 десятин), що належить уже до полоси т. зв. приазовського чорнозему.

В полосі т. зв. південного чорнозему стрічаємо на Лівобережу більші цілини в північно-східній частині Мелітопільщини і в Запоріжській окрузі. Далі на південь у т. зв. полосі приморського чорнозему лежить відома Асканія Нова, що творить одинокий добре зорганізований в УСРР. досвідний степовий заповідник. Асканія Нова обіймає 20.000 десятин. В тійже полосі є ще великі полина і степи, зовсім непридатні до ніякої управи. Займають вони і півострови: Ягорлицький, Скадовський і Чурюк Цей останній півостріів нетамно почали по хижацьки розорювати.

Агроном Лавренко пропонує зберегти в кожній з названих цілин бодай невеличку частину ненарушеною, та позасновувати на них наукові досліді степові станиці. Це в найгіршому випадку. В найліпшому він є за тим, щоби зберегти ненарушеними всі цілини. Апелює він між іншим за допомогою в тій справі і до таких установ як комітети охорони природи на Україні, що існують при Головнауці та при Сільсько-господарському науковому комітеті України.

На тамошні відносини всі названі останки цілинних степів невеликі. Лавренко зве цю площу цілинних степів просто незначною, та на наші відносини це величанське богацтво. Коли рахувати, що їх простір рівнається лише 50 тисячам десятин, то можна собі представити, до якої міри це ласий кусок для безземельних і малоземельних рільників.

СІЧЕНЬ — МІСЯЦЬ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

Кожний Українець (ка), кожна українська установа обовязані зложити **дар на „коляду" для „Рідної Школи".**

Ніяка інша українська установа не уповажнена відкликатися в січні до народньої жертвенности. 6—?

Як я то бачу...

Що таке українізація?*)

Із Здолбунова до Шепетівки проводять польський поїзд крім поліціянтів, ще два-три залізничники. З лиця і польщини їх видно, що це корінні Волиняки — а з їх спільної розмови виходить, що вони місцеві мешканці, навіть православні. Одначе на ваші українські запити вони всі постійно відповідають вам по польськи. Звісно урядовці РКР, себто польських державних залізниць, тож як їм говорити не по польськи, не по панськи, чи там не по панствовому.

За останньою стацією польської пригранічної полоси входить радянський жандарм із звіздою і кількома стражниками. Жандарм — старший з лиця щирий єврей, по галицькому — жид... „Ваші паспорти! — Куди ідете? — Везете який вантаж із собою?... Дякую" — і пішов далі. Написи на станціях скрізь на першому місці — українські, на другому — руські. У Шепетівці — носії, акцизні доглядачі, залізнодорожники, буфетчики, поштовці — усі говорять до вас по українськи. — Звісно, українська республика, тож і мова українська.

Виходило би: cuius regio eius lingua. У Польщі — польська, на Україні — українська.

Але заговорили ви по руськи, вам відповідають по руськи; до жандарма своєї підійшов старий єврей з єврейською мовою — діставав одповідь по єврейськи; польська сімя вертала назад із Польщі — тож на свою дуже лиху україно-рущину діставала відповіди не меньше галянтною польщиною, на яку силилися урядовці.

Вийшло: lingua cuius cumque honoreur, себто „нехай буде мова кожного в пошанівку".

— Це у світі, серед страшних більшовиків, але не серед „високо-культурних" західних сусідів, яких „колес панствове" проходять на величезних просторах прастарої української землі! Звісно — vae victis! Горе побідженим. Боже немає українських написів на станціях од Сяну по Збруч хочби після польської державної; немає нам службової одповіди по українськи, хочби й від самого справжнього українця. Але годі... колись все буде.

— о —

Праматір городів землі староруської — Київ. Хто із галицьких українців не був у ньому перед війною! А хто не був у ньому в часі війни — революції — Української Ради — німецько-австрійського походу, гетьманщини, уненовіщини, пілсудчини! І всі постійно падькали на одно, що Київ — великий, богатий, чудовий — та убогий українцями. Там то легіоністи взялися були так завзято за перемалювання синьо-золотого обличчя київських торговців на біло-червоне, щоби навіть сліду не остало по немилим київському панству і їх присним — гайдамакам... Але не встигли підкувати українського верхоблюда ваячими підківками!

І таким дійшов Київ до більшовиків.

У 17-ому році лівіші есдеки, дуже голосно протестували проти неуступчивости тимчасового правління в питанні про національну автономію України і відгрожувалися, що „більш вики дадуть нам український Київ і українську Україну а були ми ними й такі, що на першу появу більшовиків — „майбутніх українізаторів" враз із українською фльотою у портфелі заграницю чмихнути. І добре зробили — бо воєнний комунізм грізних „полчищ" Муравйова, апостола більшовизму і вєшателя всякого небільшовизму, не тільки не привернув Київу українського обличчя, але навпаки руками „українських" земляків — фанатичних неофітів нової вселенської віри до решти вичистив його із всякого українства. Хіба один-другий лицар вольної думки з пером у руці — замість меча і листком паперу — замість щита на полі брані лютої остався... для оборони сміливим словом людської гідности українського народу.

Воєнний комунізм — це страхіття страхіть, із — чрезвичайкою і потоками крови, горами трупів, безмежними озерами сліз і горя людського, мором, голодом — людоїдством і безмежним хуліганством — виповнив усеж таки свою руйнуючу ролю і розтаяв у новому напрямкові державно-творчого комунізму.

Творити нову державу, хочаб на зовсім нових — усьому світові чужих і вповні незрозумілих основах, без участи в цій державно-творчій праці самого населення, хтоб воно не було — простаки, мужики, темнота, чи інтелігенти, пани, вчені — дійсно годі. Це відчули, зрозуміли і використали більшовики. І почали працю від себе, українізуючи свою К(омуністичну) П(артію) Б(ольшевиків) У(країни), що їм дуже легко далося. Вони вийшли з дуже слушного заложення, — звісно раціоналісти-матеріялісти, які не вірять у ніякі „чуда", — що Магомеду треба завсе підійти до гори, бо гора д'ному інакше не може прийти. І таким чином перехитрили „москалі-кацапи" хитрого „малоросса" — збрили свої козлині борідки, вистригли собі „оселедці", та давай уплітати українські галушки. Не стало терпцю глядіти справжнім українцям, як їх добро чужі халасують, та давай і собі признаватися до українства, і не до УКПб.

Цього й треба було українізаторам з під руки і зі школи зовсім не так уже нерозумного, як його дехто з „архипатріотів і ультрабуржуїв" вважає — московського многодержця Іліча, колишнього дворянина Улянова, а за революції всезнаючого і всеможного Леніна. Так — великий, дійсно здоровий холодний політичний розум і розсудок теоретика революції підсказав йому правильні шляхи діяльности на незмірних областях світової держави. „Усім волям національної культури" — а решта приложиться в міру розвитку

(Продовження буде).

*) Звертаємо увагу наших читачів на фейлетонове трактування далекосяглої справи українізації шан. Автором і то виключно під культурницьким і в деякій мірі „москвофільським" кутом погляду. — Ред.

Німецькі фортеці на сході.

Голоси французької преси.

Не зважаючи на наближення офіціяльних німецьких і французьких кол, значна частина французької преси робить від довшого часу крик із приводу будови й розбудови німецьких кріпостей на сході. Два такі голоси двох протилежних собі французьких органів преси подаємо сьогодня.

В органі правиці „Еко де Парі" подає П. Гертинакс такі факти про німецькі приготування на сході: „Донині відкрито 88 озброєних казамат з цементу; 54 казамати, 15 кільометрів на полудне від Кенігсбергу і на північ від малої річки Фрішінг, займають простір 20 кільометрів довжини і 3 кільометри ширини; около 20 казамат на полудне від Лец, давньої фортеці, що панує над мазурськими озерами; 5 казамат, що творять лінію 5—20 кільометрів на схід від Одри, отже під Кістрином і Франкфуртом над Одрою; ок. 10 казамат, відкритих на 5 кільометрів від польської границі, в околицях Глогови. Розуміється, ніхто знати не може, чи цей спис комплєтний. Бо засіяні поля, рови або рільничі шкілки маскували й деякі з тих укріплень, які відкрито. Пошукування в тому напрямі дуже утруднені. Не можна мати сумнівів щодо значіння тих ліній підземних укріплень. По перше кожна казамата є з цементу, отже вона оборонна; глибина казамат: 6 метрів, а стіни їх три і пів метра широкі; поверхня їх виносить кількасот квадратових метрів, що означає головну конструкцію найновішої фортифікації. Все інше є тільки додатком, що може бути скоро прикорoвлений, як обсерваційні точки, шляхи, стрілецькі рови, телефонічна сітка і т. д. Всі ті збірні лінії, зібрані на мапі, виясняють зовсім виразно німецький плян. З того виходить, що німці мають до розпорядимости три зачіпні системи з метою взяти Польщу в сильні кліщі. На півночі система Кенігсберг-Лец; ця остання місцевість віддалена від Варшави на 120 кільометрів. На заході система Кістрина, сперта з одної сторони на Одру, з другої на Варту; ця система звернена до сходу, вздовж залізничої лінії Варшава-Берлін. На полудне від тих ліній є випадова система біля Глогови, призначена до зачіпних ділань у сторону Лєшна, Каліша і Лодзі. Є це отже плян поля боротьби в Польщі західній і північній. Це виступить щораз виразніше, в міру збільшування цілости системи і коли всі її недостачі будуть доповнені. Одначе сам нарис тої цілости є могутній".

Лівий орган „L' Ere Nouvelle" присвятив справі німецьких фортифікацій статтю, в якій м. ін. пише: „В околицях Глогови у віддаленні 5 км. від польської границі збудовано бетонові фортифікації, які творять справжню сіть ріжних окопів, впровізацийних осередків, складів муніції, охоронних місць для машинових крісів і гармат, а все те грозить поважно залізничій лінії Лєшно-Познань, при чому не має зовсім на меті оборони якого-небудь справжнього німецького осередку. В Кенігсбергу модернізація фортеці полягає на зовсім свіжому збудуванні 54 бетонових казамат на просторі 20 км. довжини. У віддалі 20 км. від Кістрина, себто в місці, яке абсолютно не може належати до обмеженої системи фортифікацій того міста, створено недалеко польської границі сітку найріжнороднiших бетонових укріплень довжини 40 км., які мають служити за склад зброї і за підставу атаку на схід від Одри. Лец, де також збудовано нові бетонові фортифікації, представляє з огляду на своє положення серед мазурських озер, просто упривілеєну основу до атаку. Завдяки озерам та охороні свіжо збудованих фортифікацій Лец може бути знаменитим тереном для концентрації офензивних військ. Справа тут передовсім у використанні теренів, подібно як у 1914 р. з нагоди бою під Танненбергом"...

Радянська Україна.

Матеріяли для Дніпрельстану.

У звязку з будовою величанської електровні на Дніпрі в відповідних господарських колах України йдуть інтензивні приготовання над доставою т. зв. тоннажу необхідного до розпочаття будівельних робіт. Для самої величезної греблі необхідно 2,500.000 куб. метрів каміння, 50 мільйонів пудів піску до 12 мільйонів бочок цементу, значну кількість ліса, заліза й т. ін. Каміння, пісок та цемент мають доставляти частинно морем, а частинно Дніпром з півночі. Спочатку думали, що при будові можна буде покористуватися піском Дніпрового лиману. Одначе досліди над тим піском доказали, що цей пісок до будови не надається. Тому будуть спроваджувати морський пісок з морських берегів. Цемент мають доставляти з Новоросійська до Херсону морем а з Херсону до Кичкаса — Дніпром. Дерево будуть спроваджувати Дніпром з півночі.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

В справі арештованих білоруських послів.

Нарада у марш. Ратая і прем. Пілсудського. — Клюб НПХ. в справі пос. Головача. — Становище „Визволення". — Приготування до сойм. сесії.

Варшава, 21. січня 1927.

Донині не дістав марш. Ратай домагання міністерства справедливости в справі видачі арештованих білоруських послів. Загально думають, що це домагання дістане маршалок завтра. В цій справі конферував мін. справедливости Мейштович і вицепремієр Бартель з Ратаєм ціле передполудне, після чого відбулася в тій самій справі конференція у прем. Пілсудського, на якій був крім мін. Мейштовича ще й директор політ. департаменту міністерства внутр. справ д-р Світальський.

Клюб Незалежної Партії Хлопської оголошує комунікат у справі арештування члена того клюбу посла Головача. Комунікат стверджує, що вияснення міністра справедливосни перед марш. Ратаєм у справі арештування посла Головача були неясні і надто загальні. Невідомо нікому, якого роду „зловлення на гарячому вчинку звичайного злочину" мало місце в мешканні Головача з часі переводження у нього ревізії, що не дала ніяких позитивних результатів. НПХ. стверджує, що пос. Головача арештовано з приводу його політичної діяльности. Мешкання Головача у Варшаві обсаджене від 5 днів функціонарями тайної поліції і не стверджено, що там було 16. п. м., як також ніхто не знає, що там є нині, а що там буде завтра. Вкінці в комунікаті кажеться, що арештування пос. Головача є атакою спрямованою проти Незал. Партії Хлопської. Партія протестує енергічно проти нарушення не тільки посольської недоторканости, але й звичайних горожанських прав пос. Головача.

Вчора радив і клюб „Визволення", при чому обговорювано також справу арештування білоруських послів. У своїй більшости клюб висказався за наглістю справи і якщо будуть достаточні докази вини тих послів, „Визволене" голосуватиме за виданням судові арештованих послів.

У звязку зі скликанням сойму на 25. п. м. президії окремих клюбів скликають пленарні засідання своїх членів. І так радила сьогодні в соймі парляментарна комісія ППС., на якій вибрано промовців, що говоритимуть в дискусії над бюджетом, а потім раджено теж у справі арештованих послів. На понеділок скликано також пленарне засідання клюбу Піяста. В тому ж дни має відбутися й засідання Жидівського Клюбу і радитиме теж конвент сеніорів.

Бріян за уступками для Німеччини.

Берлін, 21. січня 1927.

Тел. Аг. Уніон розіслала до берлінської преси таку телеграму з Парижа: На комісії закордонних справ палати депутованих підчас дискусії над заявою Бріяна порушено справу польсько-німецьких кордонів. Бріян заінтерпельований, чи польсько-французька співпраця противиться німецько-французькому порозумінню, відповів, що тут йде про дві зовсім інакші справи. На його думку прийде також до польсько-німецького порозуміння. На запит, чи в Туарі Штреземан звернув увагу на конечність зміни польсько-німецьких кордонів, Бріян відповів притакуючо. Бріян заявив був Штреземанові що оконечної полагоди справи польсько-німецьких кордонів слід шукати в рекомпенсатах, які Німеччина була би готова дати Польщі в заміну за згоду на цю зміну.

Маркс творить уряд.

Берлін, 21. січня 1927.

Центр дав Марксові вказівки для переговорів із міщанськими фракціями.

Наради англ. держ. мужів над положенням у Китаю.

Льондон, 21. січня 1927.

Нині була конференція при участи Чемберлена, Мек Донельда і провідника лібералів Льойд Джорджа. Чемберлен виголосив довгу промову на тему подій у Китаю. Льойд Джордж заявив, що політичне положення в Китаю вимагає від ліберальної партії піддержки міністра закорд. справ у його китайській політиці. Мін. торговлі і пром. Артур Стіл Мейтленд, промовляючи в справі меморандума, яке предкладає спільну акцію великих держав у Китаю, заявив, що британський уряд стоїть на становищі зміни дотеперішньої політики у відношенні до Китаю, при чому вказує виразно на змагання в напрямі злагіднення деяких постанов істнуючих трактатів.

Мадярщина і СХС.

Відень, 21. січня 1927.

„Н. Фр. Пр." повідомляє з Білгороду, що в найближчих днях сподіються у Білгороді нявязання заходів з метою мадярсько-югословянського зближення.

Заворушення у Китаю.

Льондон, 21. січня 1927.

Із Шангаю повідомляють, що в ріжних місцевостях провінції Шешуан вибухли заворушення, які стаються чимраз грізніші. Більше як 800 Англійцям і Американцям загрожує небезпека життя. „Дейли Ньюз" повідомляє з Пекіну, що екстремісти приневолили міністра закордонних справ кантонського уряду Чена, щоби відкликав проклямацію, яка домагається здержання руху, звереного проти чужинців і християн.

Ген. Сікорський уступає?

Варшава, 21. січня 1927.

Нинішній „Курєр Червони" повідомляє, що в політичних колах кружляють чутки, начеб ген. Сікорський, командант ДОК у Львові, у найближчім часі мав податися до димісії і внести прośбу, щоб його звільнено з війська. Ген. Сікорський дістав би управу одної з великих економічних інституцій на Гор. Шлеську.

Заповідають арештування.

Львів, 22. січня 1927.

Один з бульварних львівських часописів пише, будьто би політична поліція впала на слід нової української організації революційного характеру. Иде ліквідація тої організації, а саме у Львові і на провінції. Доконано богато арештувань, а ще більше буде їх в найближчому часі. Тому теж впевняє згаданий часопис, що не може він ще нині подати подробиць про саму організацію і назвищ арештованих.

Влом до т-ва „Сила".

Львів 22. січня 1927.

Минулої ночи вломилися незнані люди до товариства українських робітників „Сила" при вул. Краківській ч. 17. Злодії розбили вертгаймівську касу і забрали 45 американських долярів. Поліція веде слідство.

Біржа.

Гроші.

Велика подача доляра у готівці по курсі 9·00—8·99. Банк Польський платив за: доляри в готівці 8·95, Ню-Иорк 8·98, швайцарські франки 173·33, італійські ліри 38·85, шведські корони 239·55, норвеські корони 228·50, австрійські шілинги 126·83.

Збіжа.

Пшениця двір. 53·75—54·25, пшениця кр. селянська 50·25—51·75, жито галицьке 38·00—39·00, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 29·25—30·25 кукурудза румунська 27·00—28·00.

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць лютий 1927 р. виносить 4·50 золотих.**

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису знову заясніло величезною білою плямою на всю першу сторінку; з передовиці „Політика репресій" лишився тільки заголовок. Також із статті „Безглуздя чи провокація" вилетіло перших і останніх кілька рядків. Є це четверта конфіската цього року.

— **Морози.** Від кількох днів прийшли до нас сильні морози — справжня зима. Згідно з народним повірям Иордан і цього року мав скрізь на ріках лід. Студінь, яка панує, є врешті загальною майже в усій Европі, навіть у країнах з богато теплішим підсонням, ніж наше.

— **Драматичний конкурс.** Від „Кооперативи Український Театр" у Львові одержуємо таке повідомлення: Кількох авторів, що прислало свої пєси на драматичний конкурс, виявляє (що правда анонімово) ознаки нетерплячки, а один з них навіть заявив, що ожидаючи так довго на вислід конкурсу зазнає матеріяльної втрати. Тому Управа Кооперативи вважає своїм обовязком подати до відома шан. авторів, що праця членів жюрі йде невпинно і наближається до кінця. На конкурс прийшло 20 кілька пєс і всі вони мусять бути совісно прочитані всіма членами жюрі, письменниками та критиками, які жертвують зовсім безкорисно своїм скупим часом.

— **Виїзд Українського Нац. Хору до Німеччини.** В „Каттовіцер Цайтунг" з 16. п. м. поміщена у фейлєтоні замітка про виступ „хору донських козаків" під диригентурою С. Ярова в Байтені. Рецензент захоплений тим хором і пише, що він лишає по собі небувале й нечуване вражіння, а кінчить свою замітку так: „Шкода, що ані „хор кубанських" ані „хор донських козаків" не доїхав до Катовиць, із за чого також цим разом богато мешканців східного Горішного Шлеську їздило до Байтену. Надіймося, що Український Національний Хор, що його матимемо нагоду почути в найближчій будучности, в якій вибереться звідси також у світову подорож, добре заступить нам обі згадані хори". — Від себе додамо ось що: Знаючи добре „хор донських козаків" із його виступів у Відні і Празі ми переконані, що Український Національний Хор не поступає ніде у світі українського імени і йтиме від тріюмфу до тріюмфу. Тому його виїзд за кордони Польщі уважаємо не тільки вказаним, а й вельми корисним з національно-пропагандистичного погляду.

— **Концерти Любки Колесси у Львові.** Як нас інформують з музичних кол, наша піяністка Любка Колесса підчас своєї концертової подорожі по широкому світі зупиниться у Львові на два виступи, які відбудуться в першій половині лютого. Перед львівськими концертами заангажовано її на виступ в симфонічнім концерті у Варшаві дня 4. лютого, звідки піяністка переїде до Львова. Ближчі подробиці подамо в найближчих днях.

— **З Всеукраїнської Академії Наук.** Київська Академія Наук видала в минулому році цілу низку цінних публікацій. До найкращих збірників треба зарахувати II-гий том „Записок фізично-математичної секції", де находимо цінні студії з нарису математики, ентомольогії, зоольогії, метеорольогії, механіки та мінеральогії. Деякі писані українською мовою деякі французькою та німецькою. З цього обсягу вийшов теж збірник зоольогічного музею, два інші з біольогії: „Збірник Дніпро-станції" і „Збірник біольогічного інституту Омельченка". Як окремі книжки вийшли досліди Шарлеманя про зоогеографічні відділи на Україні і матеріяли до української орнітольогії. Крім цього студія акад. Томина про українську фльору; проф. Лебедева про вугіль. М. Кравчука про методу Крилова в інтеграції звичайних диференціяльних рівнань, акад. Граве та Соколова про рух Меркурія. — „Записки історично-фільольогічного відділу" під редакцією Кримського мають студії Загула про паралелі старогерманських заг із словом о полку Ігоря; Ілінського про ріку Ікву, Бузука про українську етимольогію; Ганцова про голосівки в нашій мові; Кордта про дослідників Сходу до 1520 р. У томі „Записок соціяльно-економічного відділу" находимо праці Воблого, Василенка, Ляндава. У „Демографічнім збірнику" Пустохода, Трачевського, Коржак-Чепурківського. „Український археографічний збірник" має студії Щербини, Василенка, Лазаревської, Корниловича і Гермайзе.

— **Ювилей Гаркавенка.** Дня 19-го грудня, як довідуємось з американської преси, відбувся у Ню-Иорку 15-літній ювилей атлетично-спортової діяльности нашого силача Олександра Гаркавенка. Вечір був аранжований його менаджером Пфеффером і складався з двох частин: музикально-вокальної і продукції самого Гаркавенка. Ясно, що простору салю виповнили також численні чужинці. Співала наші народні пісні п. Марія Машир, а п. Светлов крім них, також італійські. Артист на гармонії Гнить Матусевич виконав цілу низку українських пісень і інших славянських. Крім цього грав скрипак проф. Вальдемар Гофман. Гаркавенко показував свою силу на залізних штабах і млиновім камінню, який розбивали молотами на його грудях. Крім цього мав наглядний виклад про способи, яких уживає для розвитку своєї сили. Всі вправи пояснював він гарною і чистою українською мовою.

— **Овочі кольонізації.** У Настасові, тернопільського повіту, де живуть мазурські кольоністи, вибудувано „Дом Людови". Між кольоністами і місцевими поляками почалось суперництво: хто дістане в управу молочарню у цьому домі. Коли дістав її мазур, місцевий селянин Замтинський попав у таку лють, що при криниці пробив його ножем. Можна уявити собі, як виглядають відносини між зайшлими кольоністами польськими і місцевим українським населенням, коли навіть самі польські селяни не терплять протегованих кольонізаторів.

— **Львівська темна хроніка.** Гарних синів має якась пані Авшусманова з жовківського; є їх чотирьох, а всі вони сидять у „кримінали" за злодійства. Двох з них, які сиділи за гратами кільканацять разів, вернулись туди за срудування ножем по чужій спині і рукою по чужій кишені.—Цілу колекцію аматорів чужої власности, 15 осіб, зібрала поліція в арешті при нагоді невдалого влому до крамниці з ловецьким приладдям „Малопольської Ловецької Спілки". Є між ними фаховий спеціяліст від замків Келлер, його батько, мати і любка, його спільники Желязовський, шофер; Кобяк мосяжник, Альтинський друкарський помічник і ще кількох без означеної професії. Навіть студент техніки Шляєн злакомився на 150 дол. свого товариша і щез. А якийсь 13-літній хлопець у білий день вихопив дамі на вулиці торбинку з грішми та втік. Згідно з дотеперішньою традицією якась жінка підкинула в домі при вул. Джерельній 31 чотиромісячну дитину.

— **На провінції не краще.** На протязі одного дня, в неділю пополудне розвинули майстри витриха незвичайно оживлену діяльність у Перемишлі, розбиваючи кільканацять крамниць і помешкань. Покищо слідів їх не найдено. Ще сумнійше явище мусить записати перемиська хроніка у звязку з фактом насильства якогось ненормального панича та пройди світа, Ярошького, супроти власної малолітньої внуки. За такий самий злочин

супроти 16-літньої глухонімої сільської дівчини із села Мачшини, біля Жовкви, звенжав місцевий парубок Іванчук 6 міс. тюрми. У Ходорівщині, в Стрілиських Новах, два парубків Прус і Турчин убили вночі богатого господаря Бессараба, з заміром грабіжі. Арештовані признались до вини.

— **Католицизм у Югославії.** Введення староcлавянської церковної мови в католицькій церкві Югославії є вже, здається, порішеним питанням. Білгородський архієпископ Родіч заявив одному німецькому послові: „Німці (роз. югославянські) розплинуться з часом серед славянства і славянська церковна мова не буде тоді справляти ніяких труднощів у парохіях, замешкалих німцями, будемо поступати обережно й постепенно, де примір словянських громад буде оконечно всюди переведений". Само собою, що така заява сильно занепокоїла югославянських Німців, яких урав із мадярами буде міліон душ. В кількох дієцезіях (Дяково, Бачка-Суботіца, Банат) творять вони значну більшість (80–90 прц.). В ни справедливо побоюються, що введення староcлавянської церковної мови буде початком кінця німецької молитви, німецької проповіди й німецької сповіди. Вже тепер в деяких німецьких парохіях німецька молитва і проповідь є тільки толерована. Німецьким богословам забороняють епископи виїзджати на студії до німецьких країв, хоч позволяють богословам хорватським. Через те приріст німецького духовенства штучно спиняється. Німці Югославії сподіються, що папа римський уможливить їм слухати й дальше слово Боже в їх матірній мові.

— **Доля поета.** У берлінськім російськім деннику „Руль" находимо Дня 12. ц. м. таке цікаве оголошення: „Мистецька поезія. Олександер Ярославський приймає замовлення на вірші та прозу. Учить тайни віршування. Плата від 10 марок. Імпровізації та реклями по умові. Особисто приймаю від 4–6 щоденно. Адреса: ..." Так шукає праці російський поет Ярославський, який недавно втік з Радянщини. Чи дивуватись, а може й обурюватись? Що дивного, що людина, яка все життя жила з пера, хоче ним жити і надалі. Життя нелегке і декше поетові писати на замовлення вірші, як згортати сніг на вулицях. Від такої праці його талант не розвинеться, але хто зна, чи не скористає з неї неодин натхнений недосвідчений віршороб, що не знає, що таке строфа і ріжні підприємства, які дають писати свої зноски людям без найменшого хисту до цього.

— **Світова всячина.** У Бельгії появились перші нові банкноти, сто бельгів в однім, себто 500 франків. — Студент університету в Ліеж, 25-літній Леонар, вибраний бурмістром міста Слюз. — Португальська поліція після 8-літніх розшуків арештувала Джуліо да Коста, обвинуваченого в убивстві бувш. президента республики Паеса. — Архиепископ Діяз, висланий з Мехика, виїхав у Гватемалю. — Із Ню-Йорку повідомляють, що д-рові Стокбергерові, професорові фізики у Массачузетсі, вдалось передати при помочі промінів „ікс" звуки. — У першім тижні після відкриття радіотелеграфу між Ню-Йорком і Льондоном було 125 розмов. — Італійське міністерство кольоній улаштовує в Тріполісі велику виставку. — За 8 літ істнування протиалькоголевого закону в Злучених Державах, уряд видав 63. міл. дол. на боротьбу з тими, що цей закон нарушували. За цей час у боротьбі з контрабандистами алькоголю вбили 51 поліцаїв. — Дня 17. ц. м. завалилась у Льондоні баня баптистської церкви. 15 дітей ранених. Церква збудована 105 літ тому. — У Франції вмерла одна з найстарших француженок. 108 літня Гавр, уроджена в 1819 р. Її муж помер в 1911 р. проживши з нею 58 літ. Вона заховала погідний настрій і умові здібности до останньої хвилини: богато їла та пила.

Дописи.

Галич. *(З подвигів о. Винницького)*. Маємо немалий клопіт з нашим довголітним парохом о. Винницьким, що то ще до війни мав марку „твердого русского діятеля" і ширив москвофільську дурійку як у Галичі, так і в його найближчій околиці. Наслідком його роботи було між іншим те, ще в часі війни виарештовано в Галичі більшість нашого міщанства, яке в поважнім числі, хоч Богу духа винне, вигинуло в Талергофі. Одначе ні смерть невинних людей ні повоєнні події не вразумили о. Винницького Він дальше ширить істинно русску ідею, до чого використовує навіть церкву. Так у своїх проповідях він важився говорити ось що до своїх вірних: „Парохіяни! Чорт вліз у богатьох з вас, хруні, і сидить. На свята Рідава Христового будуть ходити з колядою на братський дім; всяких інших жебраків, у яких чорт сидить, викидайте за двері!" І таке торочив до своїх парохіян о. Винницький в чотирьох по собі слідуючих проповідях! А причиною того вищо лише, тільки обставина, що в закацапщенім колись Галичі відроджується українське життя, наслідком чого о. Винницький тратить усякий вплив у громаді. Тут працює філія і читальня „Просвіти", звідки розбудовується кооперативна будівля в цілім окрузі. Люди побачили, куди їх він і де завів о. Винницький — і вдертаються від незрівноваженого пароха-старця. А це виводить його з рівноваги і він у своїй здитинілости не знає ні стриму, ні такту, ні міри. Він навіть важився накинутися на катехита, що хотів занятися вечером св. Миколая в місцевій читальні „Просвіти", такими словами: „Ви! Ви хочете політику робити? Я на вас до консисторії, я на вас до кураторії" і т. д. Таких і подібних виступів здитинілого старця богато і не місце їх тут вичисляти. Але може би всеж таки вглянув хто ближче в ці неоднакові, нахабні виступи і напасти о. Винницького на „Рідну Школу", яку чейже поручили горячо уваді духовенства й вірних усі тои наші ординаріяти! Бо таких „твердих столбів" москвофільства, як наш парох о. Николай Винницький, вже небогато в Галичині. Отже і з того погляду варто би ним зацікавитися ближче. — *Свій*

Всячина.

Подружжа і розводи в СРСР. Перекладаємо дослівно з „Красної Газети" таку картинку: „Від самого ранку, хоча день робучий, ЗАГС-и (Бюра записи громадянських подруж) повні народу. Скрізь розводяться. Розводяться цілими родинами. Брат, сестра, сестрінка. Ті, що зайшли туди випадково, розводяться „для товариства". Приходять будучі муж і жінка. Спочатку вони розводяться з неприсутніми своїми: жінкою і мужем, склавши тільки особисту заяву, і зараз на цьомуж місці йдуть заявляти про своє нове подружжа. Зовсім молода жінка дає відповіди. „Де ваш чоловік?" — На службі. „Мешкаєте разом?" — Разом. „Чогож розводитесь?" — Та так, нехай знає... Розводиться не тільки молодь, але і старці, навіть старушки. — Не знаю, де муж — каже поважна жінка приблизно 50 літ. — Відїхав і місяць не пише. Нехай живе собі, як хоче. Довгою стежкою тягнуться подружі нещасники та нещасниці. Процедура розводу йде механічно: 5–10 хвилин і розвід готовий. Ні одна хвилина зупинки. Повна „фордизація" розводолюбного промислу. День праці в „Загс"-ах кінчиться і скрізь жде довга черга осіб, які прагнуть розводу. Це вже на завтра". Стільки радянська газета. Картина така вимовна, що до неї не треба нічого додати.

Над чим люди ломлять собі голову. Здавалось би дивним, що в нинішніх часах, коли війна лишила людям стільки клопотів, розвивається саме спорт т. зв. ломиголовок, хрестикових загадок, над якими люди просиджують годинами. Ось ще одна форма ломиголовки, яка починає поширятись в Англії і називається дивоглядно „петерпіперізмом". Її можна би назвати „буквобарабаненням". Є це штука складати речення, в яких усі слова починаються тою самою буквою; — але речення, що зложене найменше з 8 слів і не більше слів, як з 12. Поважний денник „Морнінг Пост" розписав тепер конкурс на такі умові вправи, з першою нагородою 100 фунтів 450 долярів! Ех! чому ми не вродились Англійцями! Чи справді так важко стати „петерпіперистом?" Наприклад: „Письменники! поети! професійні публіцисти! пробуйте приємною премією прибільшити пенсію! прецінь пером поборюєте перепони порівнянно прикріші!"

Премилосердний губернатор. Є ним не мущина, а жінка Фергюссон, у Техасі (або Тексасі). Її називають фамілярно „мамцею", тому, що вона незвичайно ласкава для всяких злочинців. Вона є великим ворогом судів і за два роки свого урядування випустила на волю 3 77 засуджених. Тому, що наближається час перевиборів губернатора, суд у Сан Антоніо відложив сесію аж після виборів, сподіваючись, що на її місце прийде більший прихильник богині Теміди. Не диво, що Техас за урядування Містрес Фергюссон став „обіцяною землею" для всякого рода бандитів, які рахують на її мягке серце. А може губернаторка лякається помсти всіх тих, які покутують по вязницях...

ОПОВІСТКИ.

Незалежний Людовий Театр (вул. Шашкевича 5) грає:

В неділю, дня 23. січня ц. р. о 3. поп. „НЕЩАСНЕ КОХАННЯ", драма на 5 дій Л. Манюка.

О 7-й вечером: „ХАТА ЗА СЕЛОМ" (Циганка Аза) народня драма зі співами й танцями на 5 дій.

Військова орхестра. Збільшений хор. — Специяльні танці: коломийка, чардаш і хаяндра. — Білети продає „Союзний Базар" а в неділю від 10–12 передпол. і від 2-ої попол. каса Театру. 1377 1—1

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру О. Міткевич: Жмигород: субота 22. І. Гимн нужди, неділя 23. І. Ой не ходи Грицю, понеділок 24. І. Майська ніч, второк 25. І. Маруся Богуславка. Ясло: середа 26. І. Сузанна. 2—2

На „Рідну Школу" зложили в зол.: Вікторія і Олександер Гладишовські та Іванна і Зенон Пеленські у Львові 30, замісць вінця на домовину бл. п. д-ра Ст. Чекалюка в Тернополі; Люся і Степан Білинкевичі Раковець, п. Солотвина 20, замісць подяки всім, що віддали останню прислугу Покійному Батькові о. Теофілеві та своєю участю звеличали його похорон Г. С. в Тчеві 20 зол. місто святочних бажань. Всім Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1374 1—1

Замісць святочних і новорічних бажань зложили на „Рідну Школу" Вп. д-р Маріян і Ольга Панькишини у Львові 50 зол. — Жертводавцям щира подяка. — Головна Управа „Рідної Школи".

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати до вічности Ірину з Левицьких Болнарову, жену, о. Володимира, пароха в Кропильниках і Рудецького декана, дня 1-го січня 1927 р. в 33 р. життя, осиротивши мужа і дрібні діти. Покійна, ніжної і вразливої вдачі, пережила тяжкі хвилі в часах воєнного лихоліття. В часі австрійсько-російських боїв приходилось нераз перебути з рідньою по кілька день в укриттях під градом куль. В р. 1919 інтернують мужа в Перемишлі та Домбю на протяг семи місяців, в 1922 р. арештують в друге і передержують в самбірській тюрмі. Покійна дрожить про життя і долю мужа, долю свою і діточок. Це спричиняє сильну нервовість і ослаблення серця, так, що нової, короткої а тяжкої недуги не стало сил пережити.

В тім тяжкім горю спішать добої сусіди і парохіяни, щоб словами співчуття і услужністю злегчити важкий хрест, проте сею дорогою складаємо щиру подяку Впоп. оо. Сотрудникам: о. А. Пухничькому, о. Ст. Онишкевичеви і о. Ів. Дуркотови за ласкаві відправи парастасів, похоронів, Сл. Божих та за прегарні, до глибини серця переймаючі, прощальні і надгробні слова. Впр. о. Сов. С. Кульчицькому за ласкаву участь, Впов. Паням: Онишкевичевій, Дуркотовій, Кульчицькій, Радавцевій, Впов. П. Войдилі за слова співчуття і участь в похоронах. Дякуємо Впов. П. Онишкевичевій за ласкаве заняттся осиротілою хатою на час похоронів.

Дякуємо Вам місцеві парохіяни, що так численно днями і ночами були готові до прислуги чи пішо, чи кіньми, як також дальшим парохіянам з Загіря, Конюшок, Хлопчиць, Острова, що мимо далекої і непригожої дороги не лякалися труду, щоб вшанувати память Покійної.

Родичі, брати, муж і діти.